

wijze toegepast ten aanzien van gegevens waarvan de toezending aan de Algemene Nationale Gegevensbank (ANG) werd uitgesteld³⁹. De AGG, de Minister van Justitie en het Crisiscentrum werden op de hoogte gebracht, en het Federaal Parket werd vervolgens betrokken bij de te nemen maatregelen van bestuurlijke politie⁴⁰.

Besluit

Het OCAD is geen nieuwe inlichtingendienst, doch een tweedelijnsdienst, die dagelijks, op grond van bestaande gegevens en analyses uit binnen- en buitenland, feiten van ficties weet te onderscheiden. Met de OCAD-wet beschikken we voortaan over een structurele verankering van de operationele samenwerking binnen de Belgische inlichtingengemeenschap *sensu lato*, alsmede over een globale typering van de voornaamste dreigingen, van prioritair te beschermen doelwitten en van de dreigingsniveaus. De uitbreiding naar de douane, de diplomatieke en consulaire posten, de vreemdelingendiensten en de luchthaven-, zeevaart- en spoorwegdiensten, vergt van alle betrokkenen een zekere interne reorganisatie, zowel structureel als functioneel. Dit geldt eveneens voor hun respectieve politieke verantwoordelijken. Het aantal communicaties en het aantal betrokken personen (en persoonlijkheden) in dit delicate domein neemt hiermee uitbreiding, waardoor de groeiende rol van het College en van het Ministerieel Comité voor Inlichting en Veiligheid sedert 10 november 2004, zich wellicht ook in de toekomst nog zal bestendigen.

Het is geen geheim dat de AGG nooit echt heeft kunnen rekenen op grote belangstelling en aangepaste middelen. Desondanks hebben de betrokken ambtenaren en de waarnemende leiding steeds, 7 op 7 en 24 op 24, hun verantwoordelijkheid genomen, en dat in dikwijls moeilijke

omstandigheden. Dat die AGG vandaag een wetmatig erkende analysedienst is geworden, is op de eerste plaats hun persoonlijke verdienste.

Piet Pieters

- Onderzoek naar zedencriminaliteit in Nederland¹

Zedenmisdriven kunnen een grote impact hebben op slachtoffers. Dergelijke delicten behoren naast moord en doodslag tot de meest ernstige. Inzicht in dader, delict – en slachtofferkenmerken is essentieel voor het ontwikkelen van beleid op zowel preventief, curatief als repressief gebied.

De laatste jaren is er in Nederland veel onderzoek gedaan naar zedencriminaliteit. Dat heeft ertoe geleid dat we inmiddels goed zicht hebben op kenmerken en achtergronden van met name de plegers. Recent zijn er bijvoorbeeld twee proefschriften verschenen over jeugdige zedendelinquenten (Hendriks, 2006; Van Wijk, 2005). Hendriks is ingegaan op de verscheidenheid van de plegerspopulatie en recidive. Er zijn bijvoorbeeld groeps- en soloplegers te onderscheiden en jongeren die leeftijdgenoten aanranden of verkrachten en jongeren die kleine kinderen misbruiken. Elk subtype kenmerkt zich door specifieke kenmerken op het gebied van persoonlijkheidseigenschappen, psychopathologie en criminele carrière. Rond de 60% van de jeugdige zedendelinquenten die een behandeling heeft ondergaan (ambulant of residentieel) recidiveert naar enig delict; rond de 10% pleegt opnieuw een zedendelict. Behandeling lijkt een gunstige invloed te hebben op de recidive.

¹ Hendriks, J. (2006). *Jeugdige zedendelinquenten – een studie naar subtypen en recidive*. Academisch proefschrift. Utrecht: Forum educatief.

Wijk, A.Ph. van (2005). *Juvenile sex offenders and non-sex offenders; a comparative study*. Wageningen, Ponsen & Looijen.

Wijk, A.Ph. van, Mali, S.R.F., Bullens, R.A.R., Prins, L. & Klerks, P.P.H.M. (2006). *Zedencriminaliteit in Nederland. Delicten en delinquenten nader in beeld gebracht*. Zeist, Uitgeverij Kerckebosch.

Wijk, A.Ph. van, Bullens, R.A.R. & Eshof, P. van den (red.) (2007). *Facetten van zedencriminaliteit*. Den Haag, Elsevier. D)

³⁹ Op grond van artikel 44/8 van de wet op het politieambt.

⁴⁰ *Parl. St.*, Kamer, 2005-2006, 2032/6, p. 26. Een dergelijk buitengewoon overleg tussen de magistraat en de belanghebbende bestuurlijke overheid is tevens voorzien in de Richtlijn van 1 juli 2005 van het Ministerieel Comité voor Inlichting en Veiligheid betreffende de gerechtelijke aanpak inzake terrorisme (*niet gepubliceerd*).

In het proefschrift van Van Wijk zijn overeenkomsten en verschillen onderzocht tussen jeugdige zedendelinquenten en niet-zedendelinquenten. Het blijkt dat er veel overeenkomsten zijn tussen beide groepen. Ook uit het onderzoek van Hendriks komt immers naar voren dat de recidive van jeugdige zedendelinquenten vooral betrekking heeft op niet-zedendelicten. De overeenkomsten lijken vooral te gelden voor jongeren die leeftijdgenoten seksueel misbruiken. Het delict is bij hen eerder een uiting van een antisociale en delinquente levensstijl dan dat het zou duiden op een seksuele stoornis. Naar verhouding bevinden zich veel allochtonen in deze groep. De verschillen tussen zeden- en niet-zedendelinquenten zijn vooral te zien bij de groep misbruikers van kinderen. Zij kenmerken zich ondermeer door gebrekkige relaties met leeftijdgenoten en internaliserende problematiek. Het is met name ook deze groep waar de diagnose van pervasieve ontwikkelingsstoornis wordt gesteld. Zij maken zich naar verhouding minder schuldig aan niet-zedendelinquenten. Het blijkt vooral te gaan om autochtone Nederlanders. Een vraag die hieruit voortvloeit, is in hoeverre generieke interventies voldoende zijn voor de groep die leeftijdgenoten aanrandt/verkracht en specifieke behandeling vooral voor de kindermisbruikers kan worden gereserveerd. Vorig jaar is een landelijke studie verschenen naar zedendelicten en -delinquenten op basis van politiecijfers (van Wijk et al., 2006). Daarin zijn criminaliteitsprofielen onderzocht van een grote groep zedendelinquenten (N=23.785). Voor ongeveer 60% van de groep is het zedendelict het eerste geregistreerde delict bij de politie, wat uiteraard niet wil zeggen dat zij daarvoor niet meer delicten hebben gepleegd. Het aandeel van de zedendelicten in de totale criminele carrière neemt snel af; de groep zedendelinquenten legt zich na verloop van tijd vooral toe op vermogensdelicten. Onduidelijk is nog of de zedendelinquenten in werkelijkheid ook zijn gestopt en zo ja of dat dan het gevolg is van bijvoorbeeld een justitiële interventie. Hiernaar moet meer onderzoek worden verricht. In deze studie zijn ook verschillende plegergroepen onder de loep genomen, zoals jeugdigen en vrouwen. Ook zijn aangiften van zedenmisdrijven onderzocht op

pleegplaats, tijdstippen, aard van de zedenmisdrijven, oplossingspercentage et cetera.

Bovengenoemde studies gaan vooral over de plegers van zedenmisdrijven. Over slachtoffers van zedendelicten weten we bijvoorbeeld veel minder. Mogelijk dat dat te maken heeft met de 'beschikbaarheid' van (gegevens over) de plegers. Als zij worden aangehouden en het justitiële traject doorlopen, staan zij geregistreerd in verschillende datasystemen die vervolgens door onderzoekers kunnen worden geraadpleegd. Let wel: het betreft hier dus de bekende plegers. Mogelijk dat wij hier te doen hebben met een selecte groep. Weliswaar roept het veel methodologische problemen op, maar een grootschalig dark number onderzoek naar zedencriminaliteit is een absolute must om met meer zekerheid uitspraken te doen kunnen over de werkelijke omvang en aard van pleger- en slachtoffergroepen. Ook naar delictkenmerken, zoals modus operandi, is vooralsnog erg weinig onderzoek gedaan in Nederland.

Het onderzoek naar zedencriminaliteit in Nederland is goed op weg. Er is echter ook nog veel werk te verrichten om vorm en inhoud te kunnen geven aan een effectief preventie- en interventiebeleid. Inzichten vanuit buitenlandse onderzoeken zouden daarvoor gebruikt kunnen worden, mits toespitst op de Nederlandse situatie.

Tot slot dient te worden opgemerkt dat onderzoek naar zedencriminaliteit meer omvat dan onderzoek naar verkrachters en misbruikers van kinderen. Denk bijvoorbeeld aan kinderporno, mensenhandel, risicotaxatie, monitoring en toezicht, verhoorstrategieën et cetera. Tot op heden ontbrak het in Nederland aan een overzichtswerk waarin deze en andere zedengerelateerde onderwerpen worden behandeld. Begin volgend jaar verschijnt het boek 'Facetten van zedencriminaliteit' (Van Wijk, Bullens, Van den Eshof, 2007) waaraan diverse zedendeskundigen een bijdrage hebben geleverd. Het boek is bedoeld voor onderwijsdoeleinden en kan dienen als naslagwerk. Dit boek betekent overigens niet het eindpunt; steeds zullen nieuwe ontwikkelingen om nader onderzoek vragen. Een blik over de grens zou hierbij een uitdaging zijn.